

Чим ишшише
шесъ ог невремена?

ШТИТИ ТЕН
Наца
КРЕМ

купујемо
само оригинал
персијске тепихе
и подеране

за 2 дневно
дешница
матеја
ненадовић
боградска библиотека
29-817

романи - научне - дејце - књиге

СРПСКА

СЦЕНА

6.

Дојорела ћроб 1943/44

Бома Николић - Ђорђе Јаковић

Бр. 11/38

СРПСКА СЦЕНА

ПОЗОРИШНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

— 1 јануар 1944 —

САДРЖАЈ

- Поводом премијере „Догорелог крова“
Изјава редитеља г. Јована Поповића
- „Догорели кров“
Изјава техничког шефа Миомира Денића
- О Режији | Редитељ и глумац
- Уметност дириговања
- Ифигенија
Пред премијеру Гетеове драме „Ифигенија на Тавриди“
- Позоришне белешке
- Позоришна хроника

Слике: Теодора Арсеновић и Божидар Николић као Стерија и Катарина (на омоту — foto Роглић)
 Управник Јован Поповић
 Д-р Божидар Николајевић
 Миомир Денић
 Теодора Арсеновић
 Божидар Николић
 Милорад Душановић
 Јован Николић
 Милан Поповић
 Миливоје Живановић
 Деса Дугалић — Недељковић
 „Менехмик“ — V чин (foto Роглић)
 „Менехмик“ — Архитектонски склоп сцене
 „Менехмик“ — Интермед: Лечење од лудила — (foto Роглић)

СРПСКА СЦЕНА ИЗЛАЗИ СВАКОГ 1. и 16. У МЕСЕЦУ

— ПРИМЕРАК 10 ДИН. —

СРПСКА

СЦЕНА

БРОЈ 6

БЕОГРАД, 1 ЈАНУАР 1944

ГОДИНА III

Поводом премијере „Догорелог крова“

— Изјава редитеља г. Јована Поповића —

Инсценација Николајевићева „Догорелога крова“ изузетно је тешка, јер тражи у четири своје слике не само број, већ специјалне квалитете глумаца. Солидан приказ овог дела захтева позорницу с озбиљним амбицијама: глумачку трупу са развијеним осећањем за дубоко осећајну драму, са способ-

Управник Јован Поповић
редитељ „Догорелог крова“

пошћу фантазије изнад довитљиве репродукције дневног живота и способношћу узнесења у висине у којима је Николајевић имао дирљиве визије пролазних малих судбина.

Четири болне слике овог превасходно поетског дела представљају истегнуту жицу језивих тонова, тежак крик једне несрећне породице која изумира у немоћи, беди, али и у гордости истовремено. Суровим цртањем њихових душевних страдања Николајевић нам износи њихове судбине определене вишем током догађаја. У симфониској сложености узбуђења развија се катастрофа тога света који искидан, истрошени, у жаљењу за оним што пролази и немоћи пред оним што наилази, иде без снаге у сусрет своме слому.

Маколико да је „Догорели кров“ саграђен на статичној линiji, он је искрено узбудљив у сценама. Узбудљив, јер је Николајевић са бескрајно топлим срцем захватио једну кришку живота старог Београда. Нешто дубоко, болно, ишчупано из оних чедних седамдесетих година прошлога века, зајечало је кроз ову потресну Николајевићеву драму. Са дубоком непосредношћу, срдачно и присно, извајани су ликови Стерије Николића, старог болтације из београдске главне чаршије и његових укућана. Можда зато тако присно што су те личности толико блиске и драге Николајевићеву срцу, јер их је из радио из галерије својих давно преминулих рођака.

Постављању овога комада приступио сам са задовољством или и са великим бригом.

Са задовољством, јер је „Догорели кров“ — прво, драма с изузетно снажним животним пулсом, а друго, што је задахнута дахом оног старог Београда „са сликовитим аркапицијама, баштама пуним дафина и ружа и идиличним кућицама у којима су чедно и поштено живели већ давно упокојени житељи њихови“.

Међутим, посла сам се латио и са великим бригом, као што рекох, јер је „Догорели кров“ тзв. „штимунгштик“, а комади те врсте су врло опасан и деликатан проблем за сцену. У приказ њихов потребно је унети што више искрена нагласка, што значи да глумци морају досегнути до максималне јачине израза. А глумаца са тим племенитим амалгамом душевне истинитости нема ниједна позорница у изобиљу. Најзад, ни они „изабрани“ нису у стању да без савесне студије и поштена труда узбуде душе гледалаца, јер се ефекти те врсте не могу импровизовати.

Посматрајући тако овај комад, потрудио сам се да ансамблу наметнем одмах велику скалу осећајности, да њихове креације задахнем реалним животом. Сам комад испуњен је доста књижким романтизмом. Због тога сам се потрудио да

га шакаљива места учиним еластичним за позорницу, како би линија реална живота могла бити несметано остварена.

Намећући глумцима из реченице у реченицу реално осећање размере изразних средстава, желео сам да подигнем њихово проживљавање текста до висине на којој боле нерви. Захваљујући таленту глумачке екипе којој сам поверио приказ дела, то није био нерешљив задатак, иако врло, врло напоран и деликатан. У истинском или лажном тумачењу текста и лежи објашњење изузетних успеха или неуспеха оваквих комада. Код дубоко осећајних драма, пуних сложених, често чак и бруталних момената, потребна је вештина говора да би широка публика могла примити комад с уверењем.

Тек тада, са чулима глумца отвореним за унутарњи живот дела, али обилно потпомогнутим и изразитим средствима спољње режије, комади ове врсте могу успешно да заталасају нерве гледалаца. Јер не треба заборавити да без спољње режије, употребе спољњих ефеката, „штимунгштик“ остаје безизразан, слика неуоквирена. Због тога сам покушао да развијање слика и збивања у комаду, усредсређујући пажњу и на оно споредно и случајно, ставим у оквир који ће с пуно боје и штимунга припомоћи живоме маштању широке публике да дође до потпуне илузије.

За успешно остварење ових мојих идеја и позоришни сликар г. Денић уложио је максимум своје добре уметности. Исто тако и сликарка гђа Бабић-Јовановић.

Остављам позоришној публици да о тим нашим напорима донесе свој суд на премијери.

„ДОГОРЕЛИ КРОВ“

Изјава техничког шефа Миомира Денића

Д-р Божидар Николајевић
писац „Догорелог кровак“

Инсценацији Николајевићеве драме „Догорели кров“ пришао сам овога пута с највећом пажњом и одушевљењем, јер је било потребно претставити на сцени Београд, град чудне историске прошлости, неусахли извор сликарског надахнућа, ни цинтарски ни балкански Београд, град особитог значаја чије су преостале приземне куће јаче од нових високих грађевина; њихову традицију не може окрњити зуб времена.

Досада се поклањало врло мало пажње нашем репертоару. Обично

Миомир Денић

за то није било или доволно времена, материјалних средстава и увек недовољно потребног разумевања како од стране позоришне управе тако и од самих креатора. Овакав став према нашој прошлости и према ретким прегаоцима на њену уметничком документовању учинио је да су многе наше традиције уништене и заборављене. Данас је од великог значаја указати на овакав рад чије последице осећамо и приступити вакрсавању наше велике про-

шлости и одатле црпети снагу за значај данашњег нашег стварања.

Као дете старе београдске породице, прелиставајући често старинске албуме и слушајући о чистоти скоро минулих дана, створио се у мени култ према јединственој прошлости Београда. То је у мени пробудило жељу да и ја једнога дана с највећим одушевљењем оживим амбијент наше блиске прошлости којој прети опасност да падне у потпун заборав.

Инсценација „Догорелог кровак“ састоји се из две слике од које прва, занимљивија, треба да претставља гостинску собу господске трговачке куће у Београду седамдесетих година прошлога века којих је тада било доста, али од којих данас, захваљујући безобзирном и варварском схватању, не постоји ниједна. Последњи примери оваквих кућа нестали су пред сам рат и жртвованы су интересима неодговорних појединача, тако да архитектуру овога доба можемо једва реконструисати користећи се напорима појединача. Зајављујући цртежима и понекој фотографији, можемо данас да утврди-

мо само архитектонске облике ових грађевина, док се, што се тиче декоративног изгледа унутрашњих просторија, морамо да ослонимо на слаба сећања појединих старих Београђана. Реконструкција је решена на основу ових података и претставља правилну велику просторију са доксатом и богатијом таваницом. Контраст белих зидова и тешке дрвене конструкције тавана, доксата и долапа делује сасвим декоративно и у исто време је у складу са драмским збијањем у комаду. Друга слика претставља судницу и њена потпуна реконструкција захтева простоту и једноставност. Судница се налазила на истом месту на коме се и данас налази, у истој само обновљеној згради, Варошки суд који је преправком изгубио све своје некадашње елементе.

Верујем да ће, обзиром на верну реконструкцију, старији београђани познати амбијент у коме су се некада кретали, а да ће млађи осетити драж просторија које су изумрле и које су далеко више биле у складу са животом који се у њима одигравао.

О РЕЖИЈИ

РЕДИТЕЉ И ГЛУМАЦ

Један од најзначајнијих позоришних редитеља, Хајнц Хилперт, директор Народног позоришта у Берлину расправља у овоме чланку једно од највећих питања позоришне уметности. Он говори о односу редитеља напрама глумцу, напрама песнику и његовом делу и напослетку напрама позорницама.

Режија је — просто и једноставно казано — основни појам редитељства задатка. Тај задатак је у томе, да он постави на сцени написано драмско дело, што значи, он има да подели улоге међу глумце, има да уоквири комад простором који њему стилски одговара, има да глумце окупи у један ансамбл, и да при свему томе сачува стил и карактер пишчева дела. Једном речју, он преноси комад на позорницу и ствара од једне писане драме драму живе позоришне игре. Редитељ, дакле, спроводи један духовни процес у виду и реално просторно дејство. Он мора да буде драматург који писано дело испуњава животом и реално га проживљује; он мора да поседује способност просторног архитектонског стварања, по којем ће да узида песничко дело у атмосферу његова света и његове околине; он мора да је психички вођа људи и ду-

шобрижник, како би успешно могао да помогне своје сараднике глумце у процесу њихова стварања и да

Теодора Арсеновић
тумачи улогу Стеријине жене
Катарине

их доведе до правог тумачења песничког дела.

Тај позив се не да изучити; он се и не бира, већ он сам од себе човека поведе и занесе. Када га споља посматрамо (док у души осећамо да је то уистини тако), видимо да је он један колектив песничког стваралачког дара и сликарске, архитектонске, техничке, глумачке, играчке и душобрижничке обдарености. Ре-

дитељ мора да поседује инстинкт и осећање за сва могућа зрачења људског духа и за све могуће доживљаје живота које ће он принети на позорницу као реалне догађаје и биће у стању да све те могућности сведе у оквир песничког израза и подреди их уметничкој форми. Тек тада ће редитељ бити у могућности да слике живота претстављене у драми изкристализује, сакује их у законе позорнице и да живе људе који су у томе ансамблу, прилагоди овој и оваквој слици живота.

Бојидар Николић
тумачи улогу Стерије Николића

И то што ми онда називамо најочитим стилом једнога редитеља, није продукт једног хтења, већ је резултат једног интензивног озбиљног, дубоког и трајног рада и живота.

Толико о редитељу као вођи позоришних људи.

А како изгледају ти људи које он има да води? — Ја мислим, да ћу

окарактерисати глумце, ако кажем, да су они, и поред све своје зрелости, у најидеалнијем смислу несазревла деца, да су то људи, који у себи садрже колико горку злобност толико и слатку љубазност, колико непојмљиву неодговорност, толико верну оданост, колико необуздану дивљину, толико и непомућену тиншину детиње душе. Та чудновата, необична и неупоредива природа овога људскога типа и привлачи нас и одбија нас у исто време. Оно што је најпривлачније код тога јесте то, да они као одрасли и зрели људи не престају да се играју онако како су се играли као деца, претворени фантазијом и њој потпуно препуштени; а наличје тога је то да су баш ти одрасли и зрели људи до самоуништења зависни од допадања или недопадања средине у којој живе. Они су нарочито привлачни и лепи, они у највише случајева осећају и стид јаче него ли остали људи. Али како њихов позив лежи у савладавању тога стила, они могу често да буду равнодушнији и суровији од осталих људи.

Те људе, дакле, има да води редитељ тако да они истински стигну до својег савршеног израза. Он има да све што је човечнога у њима искористи и формира — јер без тога што људе чини људима, без те човечје супстанције, са самим усавршавањем заната, не би могло да се створи ниједно јако уметничко дело.

Дужност је редитеља који је озбиљно схватио свој позив још и то, да сведе у хармонију оно што понајчешће код позоришних људи стоји у дисхармонији, тојест уметничка опседнутост и потпуно отсуство конципијантности. Нема никаква смисла

бирати глумце искључиво по њикој обдарености. Природно, да је талентована животиња бола од моралиста који је без талента. Али по следње мерило остаје ипак увек онај који ствара из пунине свога живота, онај који примерно ствара људске ликове. Циљ је редитеља да њега одгоји до оне стваралачке снаге која слободно и снажно истиче из живота и њиме се храни. Ограничен је само утолико што не може да пружи ниједном глумцу оно што он већ нема. Он може да му раскује окове који га стежу, да га ослободи запрека, да му усади веру у самога себе. Он може да га приведе самоме себи, ако је то чисто лично од редитеља запажено. Тиме је казано како треба да буде глумац вођен.

Али чиме редитељ има да води глумце? Понајпре чињеницом да му управо он подељује улоге, и то оне које одговарају његовом индивидуалитету и које му отварају трајну и непрекидну могућност да он своју индивидуалну способност обогаћује. Фантазију појединца глумца оплодити тако да он постаје способан да своју улогу креира у свој њеној битној природи и убедљивој истинитости — значи учинити га песником и истовремено вратити га самоме себи. А то, што га редитељ још уз то мора да унесе у оквир ансамбла, коме он има да се квалитативно и квантитативно припоји, немогуће је без коренитог одгоја и привикавања скромном подвергавању и службовању. Добар глумац пристаје увек уз заједницу ансамбла — наспрот онима такозваним атрактивним, самодопадљивим глумцима који су равнодушни према животној заједници и који живе и раде само за своју лич-

ну популарност. Добар глумац не мора да буде популаран, самодопадљив не може да буде добар. — Синтеза се налази врло ретко, а то је нарочита срећа за позориште. Сасвим је по себи разумљиво, да је најпречна дужност васпитати глумца за ту скромност и приврженост глу-

Милорад Душановић

тумачи улогу Светозара Крстовића

мачком ансамблу. Али с друге стране, подићи у њему самосвест и веру у фигуру коју претставља — и то је друга велика дужност коју треба испунити. А да се све то изврши и сврши великом пажњом према органским могућностима, то је закон и услов духобрижничке нежности. Веома важна је дужност тог старатеља и вође позоришних душа да припади и да упозорава на то полагано органско сазревање, у коме скокова

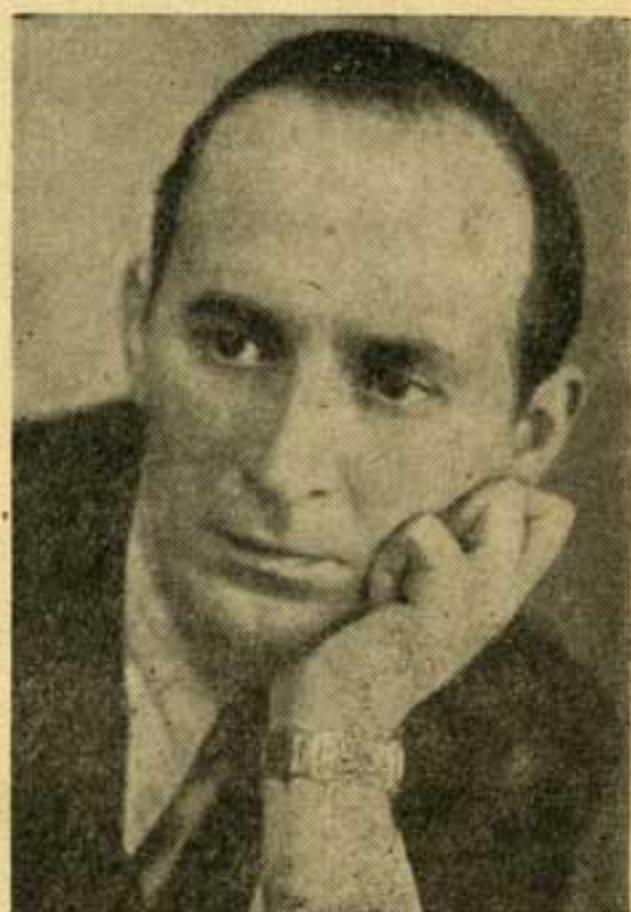
нема. Света је дужност искоренити из театра једном занавек појам каријере, а место тога унети у његов живот појам сазревања; исто тако васпитати људе да се не заносе једним и првим успехом, као и то, да не постају малодушни једним неуспехом. Потребно је убедити их, да је појам успеха у најидеалнијем смислу везан само и једино за један стваралачки и зато дисциплиновани живот уметника. Комете и ракетле губе се и нестају исто тако брзо као што су се нагло и појавиле. Сваки онај ко на њима и по њима објашњава и доказује пример позитивног напредовања, васпитач је у коме је злочиначка душа.

Једно од најснажнијих сретстава васпитања несамо редитеља већ и васпитача уопште, јест поверење и веровање, које може да учини сигурним оно што је несигурно, лепим оно што је ружно, снажним и херојским оно што је нестално. Глумац којиосе ти да његов редитељ у њега верује расте видно и напредује, ако уопште има у себи способности за напредовање и сазревање.

Редитељи који су толико уображенi да и најмање несугласице због глумачке тврдоглавости у њима рађају неповерење, имају да напусте позориште и да се одаду другом неком позиву. Из веровања и поверења рађа се верност. Дугогодишња веза пуна поверења између редитеља и ансамбла даје тек једноме позоришту контуре праве историске културе.

Али ово успешно вођство не врши се само улогама, само уношењем индивидуалнога у ансамбл, само добрым педагошким принципима, само вером и верношћу, већ најефектније примером једног уметношћу занесеног дисциплинова-

ног живота који не сме никада да се преда функцијама свога звања у толикој мери да се тиме удаљи од живота извора својих снага, али којима опет не сме да даде толико мања, да од те животне силине раскине јединство интимног, унутарњег рада са идеалом свога позива.

Јован Николић

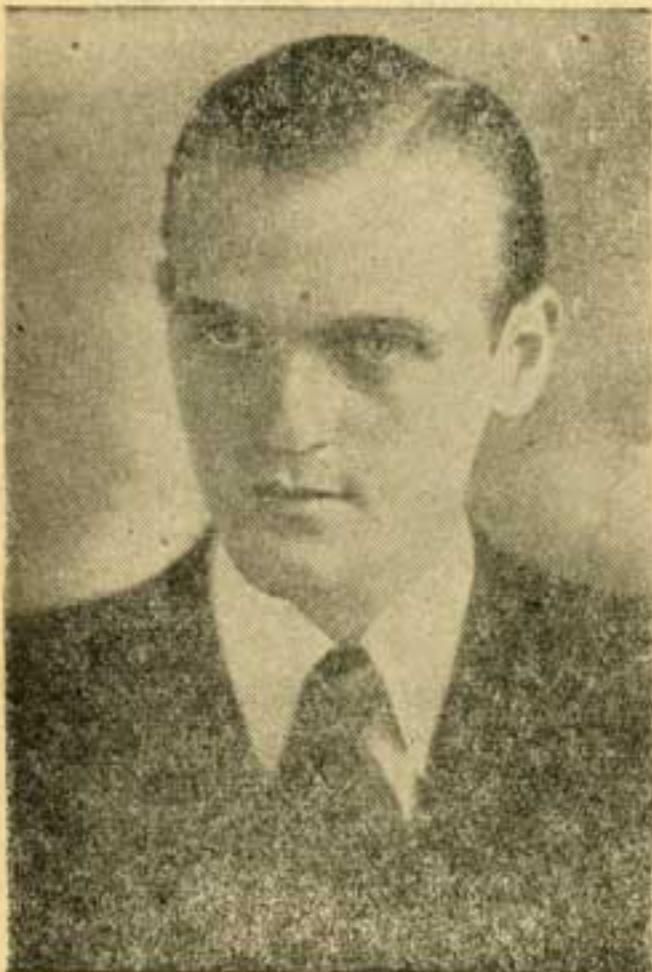
тумачи улогу Миаила Терзића

Тишина пуна страхопоштовања пред великим милошћу природе у процесу стварања и развијања уметника човека много је важнија од упорне воље за освајањем успеха и стварањем ефеката и утицаја. Једном речју: Вођење и управљање људи у позоришту мора да увек пази да то да у уметнику подржава осећање за етичко усавршавање и за религиозни коначни однос створења према божанству.

Хајнц Хилперт

Директор »Народ. позоришта« у Берлину

УМЕТНОСТ ДИРИГОВАЊА

Милан Поповић
тумачи улогу Никлете

Успех музичког дела не зависи само од његове уметничке вредности већ и од начина његове интерпретације.

Мало је музичара који се стављају на чело оркестра способних да испуни достојно своје важне функције.

Широка публика посматра диригента као најобичнијег бројача тактова, кога може да замени сваки метроном, па чак и боље да замени. Она, према томе, и не сматра диригента одговорним за успех. Међутим, његов задатак је врло тежак и зах-

тева свестрано, велико знање. Шта више, он треба да има извесне моралне квалитете: добар укус, такт и деликатност оцењивања; све су то неопходне способности, и оне су углавном урођене.

Диригент, пре него што отпочне студију дела, ваља да буде потпуно упознат са карактеристиком дела. Сви његови напори морају се кретати у највернијем тумачењу ауторове идеје. Надахнујући се идејом композитора, диригент треба да сачува сву оригиналност дела. Он мора да мали на перфектно извођење партитуре; мора да употреби све своје музичко знање и сва своја ауторитет над својим симфоничарима, да би представио публици најчистије извођење, идеалну творевину композитора.

Поред многобројних знања које тражи од инструменталиста и певача, шеф оркестра треба да има одређен укус, васпитан на аналитичким студијама дела великих мајстора, тј. морао је чути извођење дела од прворазредних уметника, носиоца најсветијих традиција.

Модерна дела, иако изгледа на први поглед да припадају новој школи, везана су више него што се мисли за класични стил; и диригент који је добро упознат са старим класичним репертоаром, има све потребне услове да диригује модерне композиције најразноврснијег карактера према интенцијама аутора.

Камерна музика је водиља шефа оркестра ка диригентском пулту.

ЗЛАТИН НИКИТ

тепихе домаће и стране, брилијанте, кристале, порцелан, ес-цајг, стилски и антички намештај

Кунује и највише плаћа

ГРАД БРАНИЧЕВО, ПАШИЋЕВА УЛИЦА БРОЈ 7 (угао) - ТЕЛ. 27-585

ЛЕП ИЗБОР УКУСНИХ ДАРОВА

„Ватрогасац“ К. Д.

ПАШИЋЕВА 7. ТЕЛ. 20-459

Пожарни апарати са хемијским средствима за гашење пожара са:

пеном,

течношћу,

тетрахлором

Ватрогасни материјал и прибор.

Пунимо и оправљамо пожарне апарате.

ПАЖЊА!

Вршимо брзу поправку дрвене, кожне и гум. обуће.

Вршимо брзу поправку мушких и женских чарапа.

Примамо поруџбине папуча од текстила са ћоном
од рогоза и патика са ћоном од рогоза.

„НАША АВАЛА“

Кнез Михаилова ул. бр. 1

ПЕРСИЈСКЕ ТЕПИХЕ

свих врста

ДОНАЋЕ ТЕПИХЕ И БИЛИНЕ

КЛАВИРЕ И ПИЈАНИНА

купује и најбоље плаћа
трговина антиквитета и намештаја

„Славонија“

ЈОВАНА С. ВУКОВИЋА

Кнеза Павла — 53 тел. 27-279

Цара Николе II — 49 тел. 40-579

тел. 23-037

ДАМЕ

плетем жакете, блузе, хаљине, дечија одела и др.,
ручна израда, првокласна, цена умерена. — Материјал (вуну, памук, и сл.)
мора донети поручилац.

ПАТАЛИЈА ЛЕМАН

ул. Чубрина бр. 3-а четврти спрат,
стан бр. 14 лифт (код Саборне цркве).

НАМЕШТАЈ

СТИЛСКИ — УМЕТНИЧКА ИЗРАДА

ЛУСТЕРИ

кристал, бронза и ковано гвожђе у разном стилу.

УМЕТНИЧКЕ СЛИКЕ

Прима поруџбине за израду свих врста стилског намештаја, уређује станове, виле, хотеле, канцеларије и установе

„СРПСКИ ДОМ“

Трговина уметничког намештаја **Смиљане Брковић**

Вука Каракића ул. бр. 8 тел. 28-395

ПАЖЊА

ПАЖЊА

ПАРИСКИ УМЕТНИЧКИ ШТОПЕРАЈ

СТЕВАН МИШКОВИЋ

Царице Милице 9/II.

Пошто Вас писам дуже времена опомињао, то Вас, поштовање госпође, позивам да извршите преглед Ваше и Ваших укућана гардеробе.

Све тканине подеране, нагрижене од мољаца и изгорене цигаретом, МОГУ СЕ ОПРАВИТИ у салону за уметничко криљење тканина

СТЕВАН МИШКОВИЋ, Царице Милице 9/II.

Радња је пресељена из Вука Каракића — бр. 4

„ТЕСЛАФОН“ К. Д.

електротехника - електроакустика

Београд, Доситијева 8.

Телефон 28-783

Преузима све оправке радиоапарата. Израђује, преправља и оправља појачиваче (Ферштеркере), мегафоне, микрофоне за кафане, биоскопе, баште итд.

Нашу радионицу води овлашћени електротехнички инжењер, специјалиста за радиофонију.

„БИЉАНА“

ВАШЕ ОДЕЛО и ХАЉИНЕ
најбоље ће вам
**ОЧИСТИТИ и
ОБОЈИТИ
БИЉАНА**

ЦЕНТРАЛА Св. Саве 16
ФИЛИЈАЛА
Мутапова 32

ПАЖЊА!

Вршимо брзу поправку
дрвене, кожне и гумене обуће

„АВАЛА“

Таковска — 39

Купујемо и продајемо:

Сервизе, порцелин
античке и уметничке ствари,
као и тепихе, злато и све
вредносне ствари.

На позив долазимо.

„СТРАЖИЛОВО“

трговина антиквитета

Кн. Михајлова — 39

усл. тел. 24-818

ДАМЕ!

Ако се решите да Вашу косу офорбате, то Вам препоручује салон „МАРТА“. Најбоље фарбање косе у свима нијансама као и специјалну трајну ондулацију добијете у салону „МАРТА“

Кр. Александра бр. 2

ОДЕЛА, КАПУТЕ, МАНТЛОВЕ
КОСТИМЕ, БЛУЗЕ, ХАЉИНЕ

КУПУЈЕ И ПРОДАЈЕ

МЯЧВИ ОДЕЛА

Брана Д. Михајловић

Тел. 43-352

Кр. Александра 114

ЗЛАТАН НАКИТ И БРИЛИЈАНТЕ

старо злато, сребро, сервизе, фотопапаре и додледе највише плаћа

„БАЛКАН“

у палати хотела „Балкан“ Призренска — бр. 2

Тел 27-583

Бициклисти!

Спортисти!

ПАЖЊА

Пре него што пођете куда Вашим бициклом

СВРАТИТЕ

у бициклистичку трговину

»Ждраплин«, Ђорђа Д. Дрљачића-„Дрље“

Димитрија Тудовића ул. — 18, код подвожајака у Гробљанској ул.
тел. 27-151

У јелитном ресторану

„СРБИЈАНКА“

Гарашанинова — 9

гостује са успехом популарни певач са Калемегданске терасе.

БРАНА БЕЛИЋ уз пратњу квинтета Мирковић

Ресторатер

ДУШАН МЕДЕНИЦА (мали Душко)

Датум	Репертоар
Донед.	17 Догорели кров Драма у три чина (прем. Јерја)
Уторак	17 Кавалерија Рустикана 15-ВIII-1942 Опера од. П. Маскањија Пајаци Опера од Леонкавала 16-VIII-1942
Среда	17 Догорели кров Драма у три чина
Четврт	17 Затворено
Петок	15 Кир Јања 1-XI-1942 Шаљива игра у три чина
Субота	18 Ђидо 13-XII-1942 Слика из сеоског живота у пет чинова с певањем
Недеља	15 Сан о ружи Балет од Вебера Валпургијана ћој Балет од Гуновића Болеро. Бал. посма од Равела Сувце, море и жене Комедија у три чина
9	15 Иабирачица 10-X-1942 Комедија у три чина Вона Замфирова 12-X-1942 Комад у четири чина

»ХЕРМЕЛИН«

КРЗНА

Томислав Гогић

Београд

Кн. Михаилова — бр. 19

тел. 23-130

ДЕРАТИЗАЦИЈУ

т. ј. уништавање пацова, мишева и осталих штеточина, врши са најсавршенијим сртствима и добро извежбаним поузданим персоналом овлашћена фирма ЦИКЛОН А.Д.
Скерлићева 30 Тел. 43-582

КОЛОЕНСКА ВОДА.

и Ви ћете колонску воду, парфем
брилантине, орахово уље, пудре,
помаде и остале шминке купити најбоље и најефтиније, ако посетите парфимерију

Илија Н. Кустуровића, Кн. Михајлова 13 Тел. 21-237

Атеље

МИДЕРА и ПРСЛУКА

»Graziosak«

јавећи избор у материјалу.

Књ. Љубице - 8

Тел. 28-228

МИЛАДИНОВИЋ

КОЖНА ГАЛАНТЕРИЈА

ТАШНЕ, РУКАВИЦЕ, КОФЕРИ, НЕСЕСЕРИ, НОВЧАНИЦИ, ПОЈАСЕВИ

ЧИКО ЉУБИЋ - бр. 14-16

Везаник
свијуј
пописујем
СВАКИ УГОВОР
СКЛОПЉЕН ПРЕКО
ЗАВОДА ЗА КУПО-ПРОДАЈУ
ИМАЊА
БОСНА
БЕОГРАД, БАЛКANSКА 9-тел.20-528

НАМЕШТАЈ

Посетите велико стовариште
СОБНОГ и КУХИЊСКОГ НАМЕШТАЈА

Саве Г. Стојковића

Кр. Александра 70

**ЖЕНСКИ
ШЕШИРИ**

и
УКРАСИ

ДУКИЋ

Француска 5 - до позоришта

„ФОТО-СЛАВИЈА“ — Мила Митровић
снима са пластичним познавањем анатомског
изражаваја лица.

ЗЛАТАН НАКИТ

и БОЉЕ АНТИЧКЕ СТВАРИ уновчићете по највишим
дневним ценама код фирме „СТОБИ“ угао Кр. Ми-
лане и Ресавске, улаз из Ресавске бр. 34. тел. 27-961.

КУПУЈТЕ СРЕБРЕ Д:КЛ.
ИЗ НАЈВЕЋЕ И
НАЈСРЕКНИЈЕ
КОЛЕКТУРЕ

БРАБА ВАСИЋ
БЕОГРАД • ЦВЕТНИ ТРГ

Пажња!

ПРОДАВЦИМА ЗЛАТНОГ НАКИТА

Не продајте ни једног парчета Вашег златног на-
кита, драгог камења и златних зуба, док потпуно
не би били упућени у њихову стварну данашњу
вредност. Зато ако већ продајете понудите свима
купцима а на послетку у Вашем је интересу поку-
дите и познатој фирмама - «ВРАЧАР» која ће Вам пла-
тити одмах по највишој дневној цени, или ће Вам
бесплатно и стручно проценити

„ВРАЧАР“ — Београд, Палилулска улица — бр. 6
Тел. 8-706 — Дорћолска пијаца

ЈОВАН ФРАЈТ-БЕОГРАД

**СВЕ МУЗИКАЛИЈЕ (НОТЕ
И МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ)**

Ресавска (б. Франкопанова) 5. Тел. 21-493

„КОЛУБАРД“ КУПУЈЕ:

Трговина ствари, антикви-
тета и старог накита. влато, сребро, на-
кит, сатове, кри-
Приједорска 13 тел. 24-386
стал, порцулан
керамику, текстиле, античке ствари, у-
метничке слике и др.

Плаћа најбоље по најбољим дневним ценама.

Кофере, ташне, новчанике, појасе и све могуће козметичке ар-
тиклије има

»БОЈАНА«

Књ. Љубице - 6.
покрај Лотос-бара

ДЕЧИЈЕ ИГРАЧКЕ

најлепше и најефтиније купићете у највећем избору
(продажа и на велико) код фирме

Илија Н. Кустуровић Кн. Михајлова — 13. тел. 21-237

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
У БЕОГРАДУ

У суботу, 8 јануара 1944 године

Сано Ружи

Балет у 1 сцени на музiku Вебера
Кореографија по Фомину од Милоша Ристића
Диригент Димитриј Жупанић

ЛИЦА

Млада девојка Нада Аранђеловић
Дух руже Милош Ристић

Валпургина ноћ

Балет из опере „Фауст“. Музика од Гуноа
Диригент Димитриј Жупанић

Аспазија Нада Аранђеловић
Парис Милош Ристић
Бахенткиња Анича Прелић
Фауне Александар Доброхотов
Сатири Дриндаревић, Ержен, Лебедев,
Антић

Нимфе Јивавовић, Јеварешек, Максимовић, Тор-
бича, Стефановић, Акинфијева, Костић,
Иванчич, Воробјева, Пуљо, Јовано-
вић, Обрадовић, Црњански, Миливоје-
вић

Фауни Дриндаревић, Мирниј, Росијски, Руња-
вић, Момчиловић

Сценаристи: Барањиков

Вез из радионице Матић, Кн. Михајлова 171 и Теразије 28.

„ХАРМОНИЈА“ Клавијат, ноте, жици за виолине, платне
за саксофоне и кларинете, калафонијум и све

друге музичке потребе. Штимовање клавира.

БРИЛЈИЈАНТЕ, златан накит, кристал, сервize, есцајге, —
као и друге ствари од вредности — најповољније ће те купити и
продати, ако се обратите трговини антиквитета:

«ВАРДАР» Македонска (б. Поенкареова) — 28 тел. 21-062 и 27-043

ДАМЕ!

тражите свуда одликоване пре-
парете „CHARME“

КРЕМ, ПУДЕР И РУЖ

Тел. 37-382

Болеро

Шпанска балетска поема на музiku Равела

Режија и кореографија Б. Романова

Диригент Даворин Жупанић

Гитара
Кабалеро
Мориар
Гитане

Хиделги

Шпањолке

Мориари

Дечак

Анича Прелић
Милош Ристић
Александар Доброхотов
Живадовић, Језершћек, Сте-
фановић, Максимова, Торбица,
Костић

Крстић, Ержен, Лебедев, Тар-
новски, Дридаревић, Росијски
Јовановић, Акинфијева, Вороб-
јева, Пуљо, Драгутиновић
Антић, Руђановић, Мирниј, Мом-
чиловић, Илић, Мишковић

Лидија Ивићенко

Гитаристи, народ

Декор и костими Владимира Жедринског

Сценарист: Баравњиков

БАНИЋ ЈУВЕЛИР Кн. Михајлова ул. 32. купује
сав ЗЛАТАН НАКИТ, брилијанте
и крупне дијаманте.

ЛИКЕРЕ, КОЊАК, РУМ, ВЕРМУТ „ROYAL“
тражите у свим трговинама.

Чардак
ЖЕНСКЕ И МУШКЕ
СТРУЧНО ОПРАВЉА
„БОСАНСКА ВИЛА“
ЧИЧА ЉУБИНД 14

ФОТО-АПАРАТЕ,
ДОГЛЕДЕ, СЕРВИЗЕ
и сву бољу робу највише
пазнајте позната фирмa

»ХУМ« Балканска 13
испод кафана „Србија“ - тел. 25-370

СРЕБРО
купује
„КРАЈИНА“

Македонска (б. Поенкареовић) — 27

Париско уметничко
чепира, завеса, свији штриканих и вуне-
них ствари и специјално стручну оправку
чарапа израђује штолерај

Драгица Крстић-Кесић
Кн. Михајлова — 19 пасаж

ДАМЕ!
Посетите новоотворену КРЗНОРСКУ
радњу где ће Вам стручни рад пружити
гаранцију и савршenu солидност.
Бивши мајстор фирме
Кукудес и Сакеларидес
КРЗНОР Миленико Марин
Чика Љубинда бр. 14 и 16 у пасажу

SERBISCHES NATIONALTHEATER BELGRAD

Abendvorstellung

Am Denkmalplatz

Samstag, den 8 Januar 1944

LE SPECTRE DE LA ROSE

Ballett in einem Bilde, nach der Musik von Weber
(Choreographie nach M. Fokin, von Miloš Ristić)

Dirigent: Davorin Županić

Junges Mädchen
Geist der Rose

Nada Arandelović
Miloš Ristić

Walpurgisnacht

Ballett aus der Oper „Faust“ von Gounod

Dirigent: Davorin Županić

Aspazie
Paris
Bacchantin
Faun
Satyren
Nymphen

Faunen

Nada Arandelović
Miloš Ristić
Anica Prelić
Alexander Dobrohotov
Krstić, Eržen, Lebedev, Antić
Živanović, Jezeršek, Maksimova, Torbića Stefanović, Akinfijeva, Kostić, Ivančenkov, Vorobjeva, Puljo, Jovanović, Obradović, Crnjanski, Milivojević Drndarević, Mirnij, Rosijski, Runjanin, Momčilović

GITTARISTEN VOLK

ENTWÜRFE DER DECORATIONEN VON VLADIMIR ŽEDRINSKI;

KOSTÜME VON VLADIMIR ŽEDRINSKI;

INSPIRIERT: A. BARANJUROV

WALPURGIS-NACHT

In den wilden Alpenhängen feiert die Unterwelt mytologischer Wesen die Walpurgis-nacht.

In dieser Nacht wersumeln sich die Schatten Aspasia, des Paris, der Bacchantianeu und der Satyre, um in wilden und erregten Tänzen wiederum die längst vergangenen Baccharialien zu durchleben.

ВАЛПУРГИНА НОЋ

У дивљим планинским пећинама подземни свет митолошког бића слави Валпургину ноћ.

У тој се ноћи састају сенке Аспезије, Париса, Баханткиња и Сатира да у дивљем сплету раздраганих игара опет преживе давно минуле Бахалане.

BOLEIRO

In einer spanischen Taverne (Wirtshaus). Zigeunerinnen, Kavaliere, Matrosen, Gittarespieler in den bunt entfachten Farben des feurigen Spaniens. Nach dem Rythmus der spanischen Melodien, die bald zart, bald erregt sind, verläuft das Leben in der Taverne. Liebe, Leidenschaft, Hass, Eifersucht, alles verliert sich letzten Endes in der heissen Erregung und im Sturme des leidenschaftlichen Tanzes.

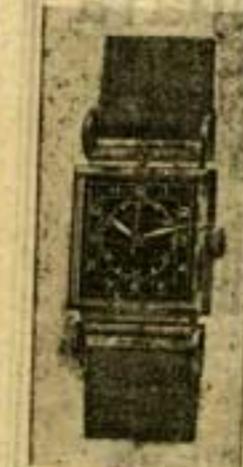
БОЛЕРО

Шпанска таверна. Гитане, хидалги, морнари, гитаристи у шаренилу распламтeliх боја ватрене Шпаније. Уз ритмote шпансkiх мелодија час нежних, час бујних као узврела креј пролази живот таверне. Љубав, страст, мржња, љубомор, све се најзад губи у врелом заносу и вихору бесне игре.

СРБОЛИК
ВЛАДИМИР КОНСТАНТИНОВИЋ
ТЕРАЗИЈЕНИ 20-878-24-580

Златне зубе, брилијанте, сатове и све врсте злата и златног накита

ако већ продајете или купујете, у Вашем је интересу да то учините преко стручне фирме „ВЕЛЕС“. Сваки рад вршимо без конкуренције по дневној цени. **Злато и накит купујемо и од свих препродаџаца.** Запишите адресу јер је у Вашем интересу.

Фирма „ВЕЛЕС“

Пашинева бр 25 II спрат. Тел. 30-556
Рад сваког дана од 8 до 19 часова
Власник **Бора Цветковић**

„СТОКАНОВИЋ“

купује и најбоље плаћа све, све, све, што је од текстила од најпоцепанијег до најновијег: одела, веш, женске хаљине, ћебад. Нарочито добро плаћа ћебад.

„СТОКАНОВИЋ“
Краља Александра 127 — иза угла
Услужни тел. 40-341

МОДЕРНО РУБЉЕ
„ДАРА“

ДАРИНКА ВЕЛИСАВЉЕВИЋ

Кнез Михаилова ул. — 19
пасаж

Прима на израду мушки, женско и креветско рубље

Лепоту и свежину
одржавете

Употребом
ПРЕПАРАТА ИЗ ПАРФИМЕРИЈЕ

„СЛАВИЈА“

Кр. Милана — 45

ПАРФЕМИ НА ГРАМ
у свима мирисима
по умереним ценама

РАДИО - ТЕХНИЧКА
РАДЊА

„СРЕМ“

врши све оправке

радио - апарат

солидно, прецизно
и јефтино

Миловановић и Вишњић

Власник

Првослав Вишњић

Кр. Александра — 144

Тел. 43-822

ВАОНО ЗА ДАМЕ
ИЗРАДА СВИХ ВРСТА ВЕЗОВА ЗА
ХАЉИНЕ, ДАМСКОГ ВЕША, МОДЕР-
НИ ПЛИСЕ, ПРЕВЛАЧЕЊЕ ДУГМЕТА
Кн. Михаилова 17.
ТЕРАЗИЈЕ 28.

РМАТИЋ

ДАМЕ!

Колонску воду и парфем
у свим мирисима предратног квали-
тета препоручује парфимерија

„СЕКДА“

РАЈКА Ј. РАМОВША

Кн. Љубице 18

СТРУЧНО И БРЗО

врши све оправке КИШОБРАНА

Змаја од Ноћаја — бр. 13

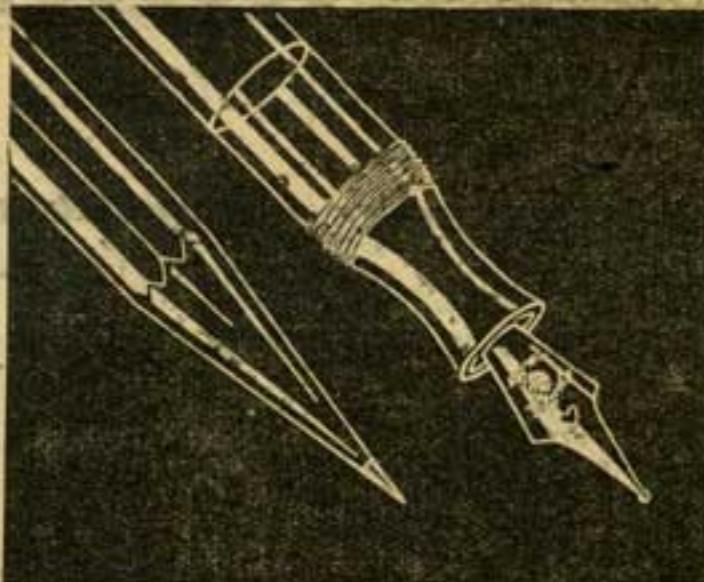
Ал. Ненадовића бр. 2 Г спр. десно

„РАДЕ НЕИМАР“

Драгољуба Добричића

Продаје: палате - куће
виле, плацеве - фабрике

Београд, Кр. Милана 20 тел. 27-796

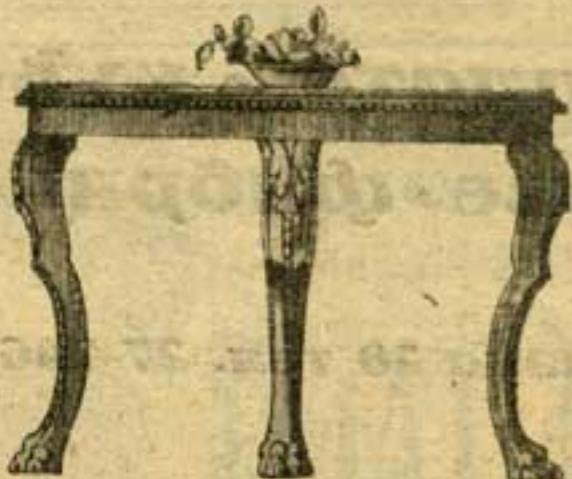
Стручна оправка
НАЛИВ ПЕРА
 свих система
„Механика“
 Скадарска — бр. 1

ИЗРАЂУЈЕМ
 све врсте јастука и стол-
 њака за украс као и за-
 весе.

ШИЈЕМ
 дечје хаљинице и цело-
 купне спреме за бебе.

Јевремова 42
 Тел. 30-562

Уредите Ваш стан, вилу, кућу и дућан

код Атеље-а за унутраш-
 љу архитектуру фирмe
РАДИВОЈЕ
М. ТОДОРИЦА

Космајска — 35

Генерално заступство:
 ХЕМОФАРМА а. д. Београд X.
 Савска ул. 5/III Тел. 20.535

Јануар (I) 1944

СРПСКА СЦЕНА

11

Ако диригент није дуже суделовао у квартету, већ на пример само откетао ноте какву пијанисти приликом извођења класичних комада, он иде на то с великим ризиком да упропасти све класичне и модерне партитуре које су му поверене. Ово перфектно познавање великих мајстора може се стечи једино при извођењу камерне музике, при продубеној студији тенденција сваког писца композитора.

Неколико година проведени у својству инструменталиста у оркестрима првог реда можда су најбоља школа, после студија камерне музике, за позив вође оркестра. Диригент треба да се вежба у естетским анализама музичких комада.

Шеф оркестра, ентузијаст, треба да има супериорност над својим музичарима. Он лично мора да се стара да на њих пренесе своје сопствене импресије. Диригент који је у стању да задобије поштовање и пажњу многобројних симфоничара и певача и да изведе до танчина ауторове замисли, самим тим знатно диже уметничку вредност свога оркестра.

На тај начин, он својим знањем и уз пуно поверење у извођаче, покреће масу инструменталиста као једног јединог музичара.

Диригент дугим искуством треба да развије своје уметничко расуђивање, тј. да кроз извођења формира своју личну естетску теорију. Његово знање, његов добар укус и стил вља да достигну потпуну зрелост, пре него што пренесе на музичаре свога оркестра своје лично уметничко осећање, своју личну музичку импресију.

Од свију музичара инструменталиста захтева се велика лакоћа чита-

ња с листа; али онај који претендује да диригује оркестром мора да буде вичан овој вештини до највећег степена.

Ово знање може се постићи само дугом праксом.

Уосталом, солидна теориска спрема неопходно је потребна шефу оркестра, јер он врло често мора да поправља погрешне ноте, које су се поткрепле приликом преписа партитуре или оркестарских штимова.

Све је то немогуће ако диригент није пребродио тешкоће науке о хармонији и контрапункту.

Приликом коректуре музичких дела, најтеже је пронаћи место где је грешка; није увек могуће наћи грешку по слуху, маколико да је овај орган добро развијен код појединих диригената.

Као што рекосмо, потребно је солидно знање науке о хармонији и контрапункту. Осећај вида и слуха игра такође улогу од највеће важности код вође оркестра. Музичар који нема у највећем степену те физичке одлике не би требало да претендује на музичко воћство ма кава оркестра. Најбољи доказ за то је велики Бетовен. Видети брзо и чути тачно способности су које се у музичком погледу могу развити, али се не могу стечи ако нису урођене.

Погрешно је мишљење многих музичара да диригент треба да буде најбољи виртуоз оркестра. Вођи оркестра то није потребно; али он мора бити најбољи музичар, најбољи теоретичар, најбољи поета своје групе.

Он треба да буде потпуно компетентан у инструментацији, да би био способан да покаже својим симфоничарима најбољи, најкоректнији начин како да свирају, односно отсви-

рају поједине пасаже на својим инструментима.

Најзад, диригент мора да буде музичар од талента у најширем сми-

слу те речи, јер је позван да решава све могуће тешкоће и да их пре-

брди без и најмање узрујаности.

Д. К. Р.

»Менехмик«: V чин — Дрнић, Колашинић и Васић

ИФИГЕНИЈА

— Пред премијеру Гетеове драме „Ифигенија на Тавриди“ —

I

Велика и чиста појава Ифигеније, овенчана најлепшом трагичном поезијом од Еврипика до Расина и Гетеа, оцртава се на крвавоме видику

Милivoје Живановић
тумачи улогу Ореста

грчког народа, прогоњена судбинском клетвом праотаца и освештана болом коме су племенитост и доброта дале ореол светитељке.

Са свог пута по Италији пише Ге-

те Хердеру, средином октобра 1786, да је у Болоњи са дивљењем посматрао Рафаелову св. Агату. »Рафаел ју је обдарио, — каже Гете — дивним девичанством пуним свеже и здраве снаге, непомућеним никаквом телесном дражи, нити засењеним неком хладном простотом; ја сам ту слику понео у души и пред њоме ћу читати своју »Ифигенију« и нећу пустити да она ишта изговори што и ова дивна светитељка не би могла да каже.«

Та ненатруњена лепота окружавала је њену појаву као вечити ореол од најстаријих времена кроз песништво свих културних нација.

Ифигенија је првобитно сама божица Артемида која је носила и име Ифигенија. Доцније, у причи, она постаје кћи грчкога краља Агамемнона и Клитемнестре. Грчки песник Хомер зове ју Ифианаса. И трагичар Софокле (»Електра«, ст. 157) још увек разликује ова два имена; тек их Еврипид изједначује и познаје само Ифигенију. Овоме великоме песничку трагедије захваљује она за свој будући живот у песништву свих векова и народа.

Прича вели, да је видовити свештеник Калхас објавио Грцима кобну реч Аполонова пророчишта, да богови неће допустити да грчко бродовље отплови из Аулиде према Троји докод Агамемнон не жртвује своју најстарију кћер Ифигенију. Кад је после тешке борбе између љуба-

ви према рођеном детету и дужности према отаџбини Агамемнон и пак хтео да принесе младо тело своје кћери на жртвеник, ње је наједном неким чудом нестало, а место ње појавила се млада кошутница. Божица Артемис је Ифигенију овила маглом и однела на Тавриду, где је у другој трагедији Еврпидовој, затим Расиновој и Гетеовој, налазимо као свештеницу у храму Артемидину.

Њена је дужност да свакога странца који се искрца на тауријску обалу жртвује у храму божичину. Тако једнога дана буде јој приведен њен рођени брат Орест који је, прогањан грехом због убиства мајке, приспео са својим другом Пиладом на обалу, да би из храма отео кип божице Артемиде и донео га у Атику. Зато ће он бити ослобођен свога тешкога греха.

Ифигенија, испитујући странце, дозна да је Троја освојена, да је њен отац Агамемнон убијен од њене мајке Клитемнестре коју је, да би осветио оца, убио син Орест, и да су деца њихова Орест и Електра још у животу. Ифигенија је жртвована.

Не знајући да пред њоме стоји рођени брат, свештеница Ифигенија одлучи да једнога од њих спасе, ако јој свечано обећа да ће однети њену поруку Оресту у отаџбину. Дивна је ова трагична иронија судбине коју је песник овде конструисао: Ифигенија држи да је њен брат мртав, а он је пред њом! Када дозна да је он још жив, он је пред њем осуђен на смрт. Она чује од њега како чезне за својом сестром и жали њену смрт, а она је ирак жива пред њим и има да га казни смрћу.

Орест и Пиладес договоре се да Пиладес буде ослобођен и да носи

писмо свештенице Ифигеније у отаџбину. Али, из страха да се писмо не изгуби на путу, она каже садржину писма да је он упамти, да је Ифигенија жива и да борави на Тавриди, смртно чезнући за повратком у отаџбину. Тако младићи доznаду ко је пред њима, настаје препознавање и уједно одлука о бек-

Деса Дугалић-Недељковић
тумачи улогу Ифигеније

ству и спасавању. Ифигенија објасни краљу Тоасу да се кип божице чудом неким окренуо, и да је божица очи заклопила зато што су ови странци окаљани проливеном мајчином крвљу, и да се морају и божанство и сами странци на морској обали да очисте а да нико не сме, па ни сам краљ, да им се приближи. Та превара успева, и Орест одводи сестру Ифигенију и кип божице на лађу која их чека.

Драма би овде могла да има свој завршетак, али је атински песник и пак хтео да ову причу доведе у везу с нарочитим култом божице Артемиде. Стога је морало да се деси да при одласку лађе нађе непогодан ветар који је лађу вратио на траг на обалу и да се појави Атена која наређује краљу да њене Атињане пусти слободне и некажњене на траг у отаџбину и да Орест донесе кип божице у Халу у Атику, а да Ифигенија у Брауруну буде свештеница Артемидина.

У Халу је постојало и једно светије божичино, а у Брауруну је божица Артемида била раније обожавана под именом Ифигенија. Ту се у доба Еврпидово показивао и гроб свештенице Ифигеније.

* * *

Грчка трагедија није приказала унутарње смирење Орестово. Први трагедичар грчки Есхил у својој трилогији »Орестија« задовољио се решењем које је донео Ареопаг, врховни суд атенски, за сина који је убио мајку. Еврпид исто тако не решава овај проблем друкче него једном казном, тиме што је Оресту наређено да отме кип тауријске Дијане (Артемиде) и донесе га на траг у Атику. Ни песници новијег времена нису грешника сина ослободили унутарњим покајањем преоптерећене душе. Так у духу Гетеову никла је мисао да Ореста не спасава кип божице, сестре Аполонове, већ да рођена сестра, краљ његове крви, племенитошћу своје душе и својом до-

бротом ослободи свога несрећнога брата. Она је једина у моћи, последња од уклетог Танталова рода, да га ослободи или осуди. Мрк и тежак облак судбине замрачио је атмосферу грчке трагедије кроз коју није могла да продре љубав и доброта. Чак су и богови подложни судбини. Међутим, у делима песника које је сунце хришћанства огрејало влада други дух. Гете је духовну моћ човека уздигао изнад судбине; као у »Егмонту« и »Фаусту« тако и у »Ифигенији«

Гете је понео своју »Ифигенију« са собом на пут у Италију. Већ на језеру Гарда, док је »евтар терао моћне таласе према обали«, он пређајуће свој текст; затим га дотерује у Верони и напослетку, добрым делом, у Венецији. Тридесетог септембра он бележи у свој дневник: »Нека да Бог, ја бих још пола година хтео да задржим код себе моју Ифигенију, да још боље и јаче осетим ово дивно јужно поднебље. У светоме миру античкога Рима, у хармонији Антике и Хришћанства сазрела је сва лепота девице Ифигеније, божице, свештенице и сестре. Она је изазвала култ у уметности немачкога и италијанскога света. И није чудо што Орест немачкога сликарa Тишбајна има црте Гетеова лица и што је на рељефима Гетеова споменика у Риму претстављен лик Орестов у стилу идеалне класичне грчке пластике.

Д-р В. Витезица
(Наставак у идућем броју)

Позоришне белешке

Нови интендант Ралф-Роберт театра у Берлину, Франц Штос, отвара сезону са једном француском комедијом Алфреда Гери, која се у немачком преводу развила у врло здраву шалу. Она има и основе за то у својим елементима из француске провинције и њене крупне шале, са много традиционалнога које је од великог ефекта, при чему се развија срдачна атмосфера комичнога у театру као слици живота и комичнога у животу као слици вечнога театра...

Комедији је наслов: »По Богу, па ми смо рођаци...«

У »Маломе народном позоришту« у Берлину инсценирао је Евген Клоп-фел Шекспирова »Хамлетак«.

У главним улогама играју Лизелота Шрајнер улогу краљише, а Херберт Хибнер краља. Једно ново и срећно тумачење Хамлетове улоге даје Вернер Хинц, који берлинску публику све више изненађује мноштвом уметничког приказивања. Густи Волф је дирљива Офелија, мада прави пут тумачи ову улогу. Ова дивна драма великога драматичара у овој режији пуној јакога ефекта и дубоко простираног извођења високосава још једном у својој трагичној лепоти.

»Катрин« је наслов комада Валтера Штанијеца, који се недавно изводио у Шилерову позоришту у Берлину. »Катрин« је име једне чешке девојке, која послужује у крчми, али чија природа трепери на и-

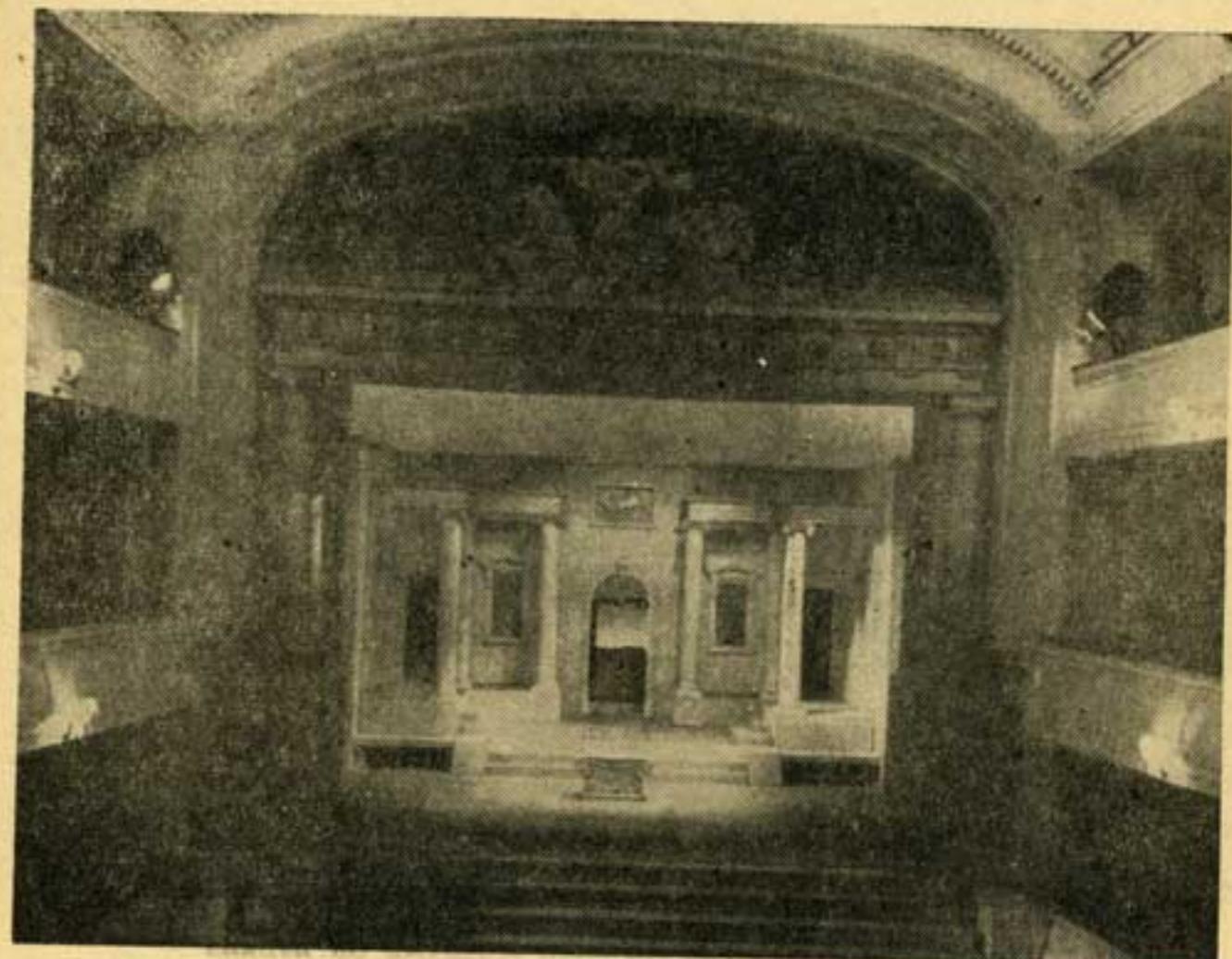
вицама истине и приче — (као и њена сестра, Хауптманова »Пипа«). Она као и да није у крчми при послу, скоро је увек у духу далеко, сем ако ту није чудак и особењак, један свирач на виолини, да свира и игра своје игре. Тада и Катрин пева и игра и уноси лудо сву своју чежњу у ритам и мелодију. Њу нико не може да задржи, ни стари газда који је због ње и радњу и винограде и своју фамилију запустио, ни сеоска младеж која је сва за њоме залудела — она се изгубила тихо и неопажено у далеке крајеве — вођена својом неодољивом чежњом, свесна колико је забуне и зла нехотице у своју околину унела. — Берта Древе дала је ову проблематичну природу чудне девојке убедљиво и елементарно јако, сву ону њену трагичну чежњу природно и лако. Хајнрих Георге је изврсно тумачио старага сељака залуђеног страшћу за младом девојком. Хорст Каспар био је одличан љубоморни заљубљеник.

Друга литерарна новина Шилеровог театра је драма Фреда фон Хершелманса »Десета симфонија«, као један интересантан прилог поглављу »Историјска драма«. Главни јунак комада је Лудвиг Бетовен. Опасностима које прете писцу историјских до-гађаја у драми он је избегао тиме, што је претставио трагику генија у сукобу са примитивним схваташњем просечног човека, и његову усамљеност у средини која га не схваћа. Бетовена је претставио Паул Вегенер

— уколико својом спољном сличношћу утолико више унутарњом убедљивошћу.

»Наредне позориште« у Берлину донело је недавно једну ванредну новину: Герхард Шуман познати млади песник свечаних и борбених песама, обрадио је старогерманску причу о Гудруни у облику модерне драме. При томе је он наивну идилич-

кога ју је отео Хермут, краљ Нормана, доследно томе, постаје човек мањег формата. Она му је верна само по осећању дужности, док Хермут, који ју је Хервигу отео, и коме једино као јунаку може да припада љубав јуначке жене — не пада борећи се с недмоћним непријатељем. Тада и Гудрун сама себи задаје смрт над његовим одром. Драма је снажна и

»Менехмик«: Архитектонски склоп сцене

ку сферу завршетка ове приче разрешио и развио у строгу архитектонику трагике која потсећа на Нibelуншку песму. Због тога се његова драма одриче љупкости и нежностима Гудруне да од ње створи краљицу пуну импозантне и строге снаге, која се тиме приближује Брунхилди у песми Нibelунга. Верни Хервиг, ранији вереник Гудруне, од

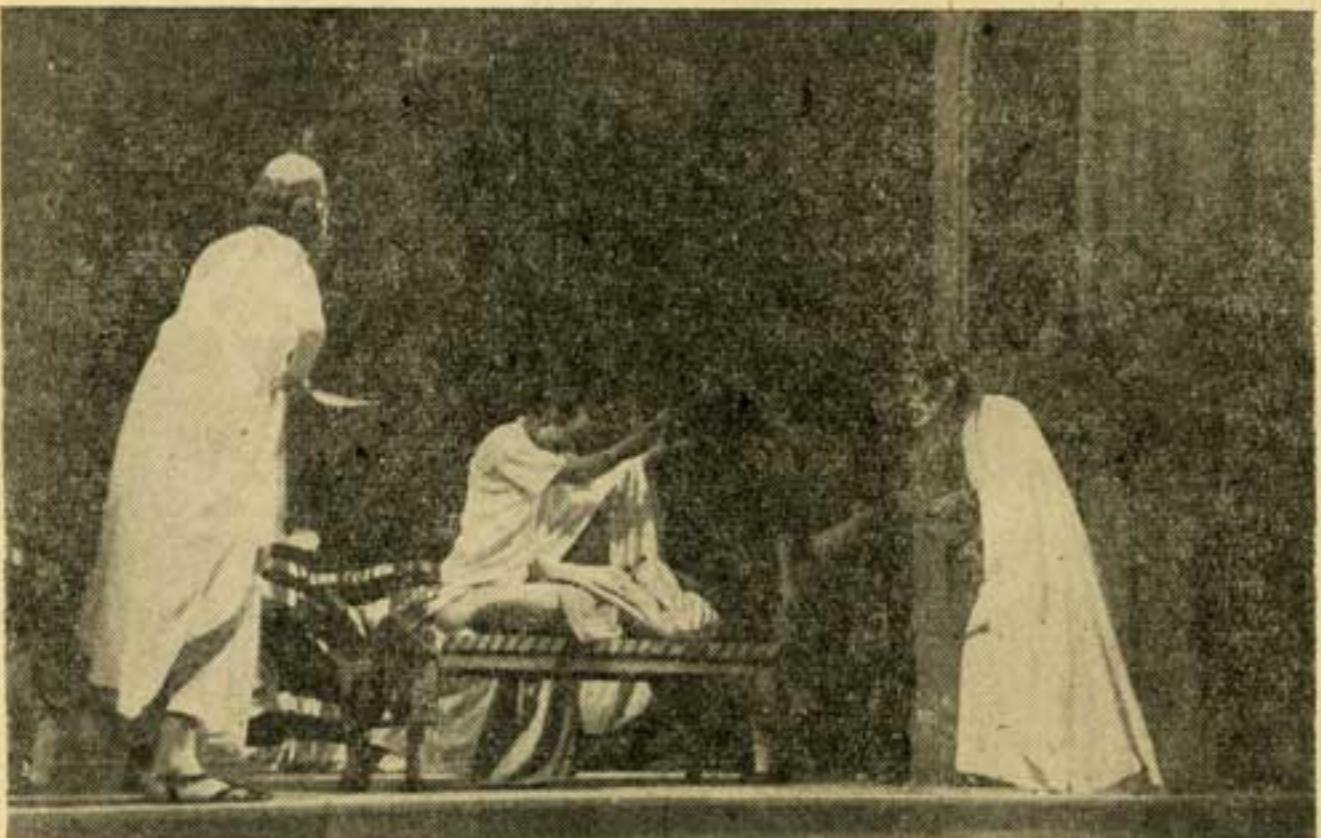
моћна у својој туробној монументалности.

»Тетатар на Хорст-Весел тргу« извео је недавно као премијеру на сцени засићеној Веласкезовим бојама, у радњи пуној страствених сукоба и снажнога патоса драму »Инфант« једног од најпознатијих немачких драматичара Фридриха Форстера. Радња је узета из последњих

година владе Филипа IV краља Шпаније.

Кад се јавља питање, наследства, два су престолонаследника као претенденти. Једнога предлаже краљица, свога законитог сина, законитог шпанског инфANTA који је по крви наследио све бољке и слабости својих предака; другога бира краљ, свога незаконитог сина, глумца Жуана. Али кад он има да се претстави у улози ИнфANTA, мора да увиди, да може са успехом у театру да игра

Инсценација Ернеста Мартина изванредно је стилски спроведена. Убедљиво успелу маску старца краља дзо је Емил Хес. Анамарија Штајнсик као краљица, као да је изашла из оквира једног старог шпанског мајстора: лепа, поносита и — зла! Улогу сина јој, инфANTA Карлоса, дроје са филма већ добро познати Вернер Хинц: дивну душевну студију наследно оптерећеног племића. В. Бахарт је племенитошћу заоденуо Бастарда.

«Менехми» — Интермед: Лечење Менехма од лудила

краљеве и принчеве, али да није никако способан да буде вођа свога народа. Тако се после смрти краљеве ипак попне на престо законити наследник инфант, Карло, велика неволја и терет тога народа.

Ове догађаје заоденуо је Форстер у пет чинова, у којима се сплиће и расплиће ткиво људских страсти и политичких успеха и неуспеха.

У «Народном позоришту» у Берлину директор Хилперт инсценисао је у новој обради и подели најнекнију и уједно најсавршенију и најмузикалнију драму Хајнриха фон Клајста «Принца од Хомбурга».

Карл Јохан дао је принца човека пуна младости и зреле разборите, а кнеза Евал Балзера у тихој и сигурној надмоћности. Елфрида Ку-

змани млада, али врло озбиљна Наталија, Хана Ралф, достојанствена кнегиња.

«Месинска вереница» Фридриха Шилера за данашње људе је драма чија лепота првенствено почива у песничкој дивној дикцији. То је полазна тачка у инсценацији Валтера Фелзенштајна у Шилерову позоришту, да би нам достојно претставио Шилерову антику. Јозеф Фенекер поставио је на сцени једну мрачну

судбински туробну Месину, у којој се одиграла судбинска трагедија двоје браће која и не слутећи заједно заволе своју рођену сестру: Хорт Каспар и Вал Квадфлиг — први под притиском слутње ране смрти, други у темпераментном налету љубави. Мајка, Марија Ајс у класичној дикцији и величином душе, Марија Пиренкемпер као Беатриче блага и хармонична у ритму судбинске неизбежности на путу живота.

Пазаршина хроника

Ж Половином децембра завршило се сто година од рођења Ђорђа Стефанеску, оснивача прве румунске оперске позорнице. Поводом овога датума пише румунска штампа олеширно о животу и делу овога композитора. Пошто је завршио стручне студије у Паризу, Стефанеску се 1872 вратио у Румунију где је као професор Конзерваториума однеговао цео низ оперских певача. Поред тога, ударио је основе румунској опери за чије је остварење жртвовао своје целокупно приватно имање. Из Стефанескове школе изашле су најзначајније снаге доцније румунске Државне опере. Стефанеску је био и велики и многострука композитор: дао је много композиција за оркестар и камерну музику, написао неколико опера и позоришних музика, а обраћивао је и црквену музику у облику духовних песама и хорских дела. Умро је 1925 године, у 82 години живота.

Ж Недавно је изшло у Вирцбургу, у наклади Конрада Трилчea, друго издање дела о «Човековој траге-

дији» од мађарског песника Имре Медача. Писац овога дела је др Волфганг Маргендорф, који је недавно пао на Источном фронту. Маргендорф је био познат немачки позоришни научни писац. Раније је дао студију о «Јуди са Малте од Марловак», затим је писао о јеврејском проблему на енглеској позорници и о народном задатку позоришта и филма.

Ж После десетогодишње паузе појавио се Гетеов «Прафауст» поново на репертоару Општинског позоришта у Франкфурту на Мајни. Нову режију овога значајног дела дао је генерални интендант Ханс Мајнер.

Ж У Државном позоришту у Берлину, у Комедији, изведена је почетком децембра стота претстава Форџанове комедије «Флорентински брокат». Ова стота претстава приказана је у истој оној подели у којој је изашла приликом премијере.

Ж У Вајмару је одржао др Јохан Гинтер, познати берлински позоришни историчар и писац више историји

ских романе, низ предавања о историји развића позоришне уметности. Особито се осврнуло на Немачко позориште и његово развиће у 18. столећу. Ова предавања одржала је Гинтер студентима Високе државне школе за музiku и члановима Немачког народног позоришта.

Ж Државна и приватна позоришта у Букурешту почела су нову сезону већ првих дана септембра. Народно позориште и Камерне игре народног позоришта дале су као прве ствари класична дела из румунске позоришне књижевности. Прва премијера из светске књижевности биле су, у Камерним играма, »Авети« од Хенрика Ибзена, у режији Соареа. Госпођу Алвинг тумачила је Мариоара Воикулеску, позната румунска уметница, Освалда Михаи Попеску који је студирао у Немачкој, а дуже времена играо у Бечу. Букурештанска публика већ недељама пуни кућу, кад се даје ова Ибзенова драма. Друга страна премијера, такође у Камерном позоришту, био је Пиранделов комад »То ипак није никадо озбиљно«. Комад је режирао као гост италијански редитељ Кручијати. Овај комад не припада оним Пиранделовим комадима који су претворени дијалектиком, стога је и имао успеха код широке публике. Народно позориште донело је као праву страну премијеру »Ревизорак« од Гогола, у режији Јона Сахијана. Редитељ је изабрао конструтивистички облик сцене, глумачке форме подредио аутоматски некој врсти игре марионета. И костими имали су у својим бојама извесно симболично

значење. Укратко, једна интелектуализирана режија, која не претставља никакву новину. Од осталих ствари, на другим букурештансkim сценама, појавили су се Ирац О'Нил са комадом »Страсти под палмама« и Панјол са »Топазом«. Ревиска позоришта негују досетку и хумор, али и оперету, нарочито ону бечког типа.

Ж У Билефелду прослављена је недавно тридесетогодишњица од смрти Клаудија Монтевердија. О Монтевердију као оцу модерне музике говорио је др Ханс Хоффман. На сцени тамошњег Градског позоришта приказан је том приликом Монтевердијев »Орфеј«, у обради позната немачког композитора Карла Орфа.

Ж Чувени Лојшков позоришни архив постао је приступан и публици. Бечка општина предала је овај велики архив Градској библиотеци и ставила га на располагање професору др Киндерману, који води Централни институт за позоришну науку. Професор Лојшке из Дрездена скупљао је више од 50 година и стручно средио 60.000 листова за овај свој архив који садржи све позоришне критике, позоришне белешке и програме, као и све глумачке биографије и некрологе који су се појавили по разним часописима у времену од 1800 до 1943 године. Тако ће овај огромни материјал стајати убудуће на располагању свима европским позоришним истраживачима.

Ж Познато Рајмундово позориште у Бечу навршило је недавно педесетогодишњицу свога постанка. Оно је било веран носилац бечког духа.

Уредник и одговорни уредник д-р Винко Витезица

Власник и издавач: Српско народно позориште у Београду.

Штампа »ЛУЧА«, Краљице Наталије 100 — Београд

Чим ишибишише
шестог јевремена?

ШТИТИ ТЕН Нафад КРЕМ

**Оправка персијских
ТЕПИХА**

тел 20-347 "СКОПЉЕ"
Кондиня 26

КУПУЈЕМО
само оригинал
ПЕРСИЈСКЕ ТЕПИХЕ
и подеране

Добрије сваке
жене

Из позајмне библиотеке
МАТЕЈА НЕНАДОВИЋ
БЕОГРАДСКАЗИ

Роман-мадуине-фенце-књиге